

La campana de vidre

Llegim l'inici de l'única novel·la de Sylvia Plath

"No hi ha dubte que, al món occidental si més no, la poesia del segle XX seria distinta en cas que no hagués existit Sylvia Plath. Pel que fa a la prosa, tampoc hi ha dubte que *La campana de vidre* marca un punt d'inflexió narrativa". Ho escriu Marta Pessarrodona a l'epíleg de *La campana de vidre* (<http://periscopi.cat/antipoda/item/la-campana-de-vidre>) (Edicions del Periscopi, 2019), l'única novel·la que va escriure Sylvia Plath (Boston, 1932- Londres, 1963), una història fortament autobiogràfica que va presentar amb el pseudònim de Victoria Lucas.

L'Esther Greenwood és una noia brillant, bonica i amb talent que compleix el somni de marxar del seu poble natal i convertir-se en escriptora, però és un somni que l'enfonsa i li fa perdre el control. Sylvia Plath escriu sobre la recerca de la identitat, la desil·lusió i la negativa a acceptar la derrota. Amb un domini absolut de l'observació i la descripció dels detalls, descobreix els racons més foscos de l'ànima humana i de la bogeria. En llegim l'inici en la traducció de Marta Pera Cucurell.

Foto: Catorze

PRIMER CAPÍTOL

Va ser un estiu xafogós, estrany, l'estiu que van electrocutar els Rosenberg, i jo no sabia què hi feia, a Nova York. Soc del tot ignorant pel que fa a execucions. La idea que em puguin electrocutar em posa malalta, i els diaris no parlaven de res més ?titulars d'ulls esbatanats clavats en mi a totes les cantonades i a totes les boques de metro, amb pudor de resclosit i de cacauets?. Allò no tenia res a veure amb mi, però no podia deixar de pensar com devia ser que et cremessin tots els nervis del cos de viu en viu.

Trobava que devia ser la pitjor cosa que et podia passar.

Nova York ja era prou insuportable. A les nou del matí, la falsa frescor de camp humit que d'alguna manera traspuaava durant la nit s'evaporava com l'última escena d'un somni agradable. D'un gris de miratge, al fons dels seus canyons de granit, els carrers calents tremolaven al sol, el sostre dels cotxes es fregia, centellejant, i la pols seca i cendrosa se'm ficava als ulls i a la gola.

Vaig continuar sentint parlar dels Rosenberg a la ràdio i a la feina fins que no me'ls vaig poder treure del cap. Era com la primera vegada que vaig veure un cadàver. Durant setmanes el cap del cadàver ?o el que en quedava? surava sota els ous amb béicon de l'esmorzar i darrere la cara d'en Buddy Willard ?el culpable que l'hagués vist?, i aviat em va semblar que m'enduia a tot arreu el cap del cadàver lligat amb un cordill, com un globus negre i sense nas que feia pudor de vinagre.

Sabia que aquell estiu alguna cosa no anava a l'hora perquè només podia pensar en els Rosenberg i en com n'havia sigut d'estúpida per haver-me comprat tota aquella roba cara i incòmoda que ara tenia penjada a l'armari, fofa com peixos, i en com tots els petits èxits que havia acumulat alegrement a la universitat ara es fonien fins a extinguir-se davant de les façanes de marbre il·lustrós i dels grans finestrals de Madison Avenue.

En teoria, m'ho hauria d'estar passant la mar de bé.

En teoria, hauria de ser l'enveja de milers d'altres universitàries com jo de tot Amèrica que no desitjaven res més que caminar amb pas lleuger amb aquelles sabates de xarol del trenta-vuit que m'havia comprat a Bloomingdale's durant l'hora per dinar, amb un cinturó de xarol negre i un bolset de xarol negre de conjunt. I quan va sortir la meua foto a la revista on treballàvem totes dotze ?bevent martinis amb un cosset ajustat de lamé platejat d'imitació, que sortia d'un gran núvol folgat de tul blanc, en alguna Terrassa Sota les Estrelles, acompanyades d'uns quants joves anònims d'estructura òssia cent per cent americana contrac tats o prestats per a l'ocasió...? tothom devia pensar que vivia en un remolí de felicitat.

Ves quines coses passen, en aquest país, devien dir. Una mossa que ha viscut dinou anys en un poble de mala mort, tan pobra que no es podia ni comprar una revista, obté una beca per estudiar a la universitat, guanya avui un premi i demà un altre, i acaba conduint Nova York com si fos el seu cotxe privat.

Però jo no conduïa res, ni tan sols a mi mateixa. Era com si rebotés de l'hotel a la feina, de la feina a festes i de les festes a l'hotel i altre cop a la feina com un tramvia mesell. Suposo que hauria d'estar emocionada com la majoria de les altres noies, però no aconseguia reaccionar. Em sentia molt calmada i molt buida, com es deu sentir l'ull de l'huracà, que es desplaça sordament enmig de l'estrèpit que l'envolta.

Érem dotze, a l'hotel.

Totes havíem guanyat un concurs d'una revista de moda escrivint articles, contes, poemes i anuncis de moda, i com a premi ens havien donat una feina a Nova York durant un mes,

despeses pagades, i piles i piles d'extres gratis, com ara entrades per al ballet, passis per a les desfilades de moda, pentinats en una perruqueria famosa molt cara, possibilitats de conèixer gent que havia triomfat en el camp que vol gués sim i consells sobre com ens havíem de tractar el cutis.

Encara tinc l'estoig de maquillatge que em van regalar, especial per a una persona de cabells i ulls castanys: un tub de rímel marró amb un raspallet, un potet rodó amb ombra d'ulls blava tot just prou gran perquè hi poguessis ficar la punta del dit, i tres pintallavis amb una graduació del vermell al rosa, encabits en una capseta daurada amb un mirall a la tapa. També conservo un estoig de plàstic blanc per a ulleres de sol, amb petxines de colors i lluentons i una estrella de mar de plàstic verd cosida.

M'adonava que ens obsequiaven amb aquells regals perquè era una manera de fer propaganda gratuïta de les empreses patrocinadores, però jo no podia ser cínica. M'encantaven tots aquells regals que ens ploviem de franc. Després els vaig tenir amagats durant molt de temps, però més endavant, quan em tornava a trobar bé, els vaig treure i encara els tinc per casa. Faig servir els pintallavis de tant en tant.

I la setmana passada vaig descosir l'estrella de mar de plàstic de l'estoig de les ulleres perquè la criatura hi jugués.

De manera que érem dotze, a l'hotel, al mateix corredor del mateix pis en habitacions individuals, l'una al costat de l'altra, i allò em recordava la residència de la universitat. No era un hotel normal ?vull dir un hotel on hi ha homes i dones barrejats al mateix pis.

Aquell hotel ?l'Amazon? era només per a dones, i la majoria eren noies de la meua edat amb pares rics que volien estar segurs que les seves filles vivien en un lloc on els homes no hi tinguessin accés i no les poguessin enganyar; i totes anaven a escoles de secretariat per a noies de casa bona com la Katy Gibbs, on s'havia d'anar a classe amb barret, mitges i guants, o bé s'acabaven de graduar d'alguna escola com la de la Katy Gibbs i feien de secretàries de directors i subdirectors executius i voltaven per Nova York esperant poder-se casar amb algun professional liberal. Les trobava terriblement avorrides, aquelles noies. Les veia al terrat, badallant i pintant-se les ungles, mirant de conservar la morenor de les Bermudes, avorrint-se com ostres. Vaig parlar amb una i estava avorrida dels iots, avorrida d'agafar l'avió, avorrida d'esquiar a Suïssa per Nadal i avorrida dels homes del Brasil.

Aquesta mena de noies em fan fàstic. Em fan tanta enveja que em quedo muda. Dinou anys, i jo no havia sortit mai de Nova Anglaterra, a part d'aquesta estada a Nova York. Era la meua primera gran oportunitat, però ves, m'hi ajeia i la deixava escolar-se entre els dits com si fos aigua.

Potser un dels meus problemes era la Doreen.

Jo no havia conegut mai una noia com ella. La Doreen venia d'un col·legi de l'alta societat del sud i tenia els cabells d'un blanc lluminós, vistosos com una tofa de cotó fluix de sucre al voltant del cap, i uns ulls blaus com petites bales d'àngata transparent, durs i brunyits, i igual d'indestructibles, i la boca fixada en una mena de somriure de desdeny. No vull dir un desdeny fastigós, sinó un desdeny di vertit, misteriós, com si tothom al seu voltant fos estúpid i li poguessin servir per fer bons acudits, si volia.

La Doreen es va fixar en mi de seguida. Em feia sentir molt més espavilada que les altres, i ella era d'allò més divertida. Sempre s'asseia al meu costat a la taula de reunions, i quan parlaven les celebritats que ens visitaven, em xiuxiuejava comentaris enginyosos i sarcàstics.

Al seu col·legi la moda era tan important, em va dir, que totes les noies tenien fundes per al monederet fetes de la mateixa roba que el vestit, de manera que cada vegada que es canviaven de roba portaven un monederet que hi feia joc. Aquella mena de detalls m'impressionaven. Sugerien tota una vida de decadència sofisticada, meravellosa, que m'atreia com un imant.

La Doreen només em renyava per una cosa: perquè em preocupava d'entregar els treballs dins del termini.

?Per què t'hi escarrasses tant? ?La Doreen jeia al meu llit amb un batí de seda de color préssec, llimant-se les ungles llargues, grogues de nicotina, amb una llima d'esmeril mentre jo picava a màquina l'esborrany d'una entrevista a una novel·lista d'èxit.

Això també: totes les altres teníem camises de dormir d'estiu de cotó emmidonat, i batins embuatats, o potser barnussos de rus que també ens servien per anar a la platja, però la Doreen portava unes peces de niló i randes mig transparents, llargues fins als peus, i batins de color de pell que se li enganxaven al cos amb una mena d'electricitat. Feia una olor interessant, una mica com de suor, que em recordava quan arrenques les fulles fisonades de comptònia i les aixafes entre els dits per sentir l'olor d'almsc.

?Escolta, a la Jota Ce tant se li'n fot que li entreguis aquest article demà o dilluns. ?La Doreen encenia un cigarret i deixava sortir el fum, a poc a poc, pels narius, de manera que els ulls li quedaven velats?. La Jota Ce és més lletja que un pecat ?continuava la Doreen, tranquil·lament?. Segur que el fòssil del seu marit apaga tots els llums abans d'acostar-s'hi, per no vomitar.

La Jota Ce era la meva cap i a mi m'agradava molt, tot i el que en deia la Doreen. No era una d'aquelles cotorres de revista de moda amb pestanyes postisses i bijuteria llampant. La Jota Ce era intel·ligent, de manera que el fet que fos lletja no tenia importància. Llegia en un parell de llengües estrangeres i coneixia totes les bones escriptores del ram.

Vaig provar d'imaginar-me la Jota Ce, sense el seu vestit estricte de feina i sense el barret que es posava per sortir a dinar, al llit amb el seu marit gras, però no me'n vaig sortir. Sempre m'ha costat moltíssim imaginar-me la gent fentho al llit.

La Jota Ce em volia ensenyar alguna cosa; totes les dones grans que he conegut m'han volgut ensenyar alguna cosa, però tot d'un plegat vaig veure que no em podien ensenyar res. Vaig abaixar la tapa de la màquina d'escriure i la vaig tancar amb un clic.

La Doreen somreia.

?Així m'agrada.

Van trucar a la porta.

?Qui hi ha? ?No em vaig prendre la molèstia d'aixecar-me.

?Soc la Betsy. Que vens, a la festa?

?Potser sí. ?No vaig anar fins a la porta.

La Betsy l'havien importada directament de Kansas amb la seva cua de cavall rossa que anava d'un cantó a l'altre i el seu somriure encantador de noia de la fraternitat d'estudiants Sigma-Khi. Recordo la vegada que ens van cridar a totes dues al despatx d'un productor de televisió amb una ombra de barba serrada i vestit de mil ratlles per veure si teníem algun tema que li poguéssim servir per fer un programa, i la Betsy va començar a parlar del blat de moro mascle i femella de Kansas. Es va engrescar tant amb el coi de blat de moro que el productor va acabar plorant de tant de riure, però va dir que, per desgràcia, no en podia fer res, d'allò.

Més endavant, l'editor de la secció de Bellesa va convèncer la Betsy perquè es tallés els cabells i

la va convertir en model de portada, i de tant en tant encara li veig la cara somrient en un anunci del tipus «L'esposa de P. Q. porta B. H. Wragge».

La Betsy sempre em demanava que fes coses amb ella i amb les altres noies com si, d'alguna manera, em volgués salvar. A la Doreen no l'hi demanava mai. En privat, la Doreen l'anomenava Pollyanna la vaquera.

?Que vols venir amb el nostre taxi? ?va preguntar la Betsy a través de la porta.

La Doreen va fer que no amb el cap.

?No, gràcies, Betsy. Hi aniré amb la Doreen.

?Molt bé.

Vaig sentir els passos flonjos de la Betsy allunyar-se pel passadís.

?Hi anirem fins que ens en cansem ?em va dir la Doreen, apagant la burilla a la base del llum de la tauleta de nit?, i després anirem a voltar per la ciutat. Aquestes festes que munten aquí em fan pensar en els balls del gimnàs de l'escola. Per què sempre fan venir nois de Yale? Queestúúúúúpids que són!

En Buddy Willard anava a Yale, però ara que hi queia, el seu problema era que era estúpid. Ah, potser sí que treia bones notes, i potser sí que havia tingut un embolic amb una cambrera horrorosa del Cape que es deia Gladys, però no tenia ni una engruna d'intuïció. La Doreen sí que en tenia, d'intuïció. Tot el que deia era com una veu secreta que em parlava des del moll dels ossos.

Sylvia Plath

La campana de vidre

Epileg de Marta Pessarrodona
Traducció de Marta Pera Cucurell

L'Esther Greenwood és brillant, bonica i té talent. Quan obté una beca que li permetrà treballar com a redactora en una revista de moda a la Nova York de 1953 tot sembla indicar que finalment deixarà enrere el seu petit poble natal i complirà el seu somni de convertir-se en escriptora. Però entre festes, còctels i esdeveniments socials, començarà a perdre el control de la seva vida i a enfonsar-se, potser per darrer cop. En aquesta lloada i imperible obra mestra, Sylvia Plath mostra el col·lapse de l'Esther amb tanta intensitat que esdevé palpable i real, fins i tot racional.

«Pura genialitat.» *The Guardian*

La prosa de Plath, suggeridora, profundament simbòlica i amb especial sensibilitat pels detalls, mostra l'imaginari d'una ment brillant atrapada en la lluita contra els convencionalismes socials i la malaltia mental. *La campana de vidre* és una profunda exploració dels racons més foscos i punyents de l'ànima humana que s'ha convertit en un clàssic modern imprescindible.

IBIC FA

ISBN 978-84-17339-28-9

La campana de vidre (<http://periscopi.cat/antipoda/item/la-campana-de-vidre>)

© Sylvia Plath, 1963, publicat d'acord amb Casanovas & Lynch Literary Agency SL.

© de la traducció: Marta Pera Cucurell, 2019.

© de l'epíleg: Marta Pessarrodona, 2019.

© d'aquesta edició: Edicions del Periscopi SL, 2019.